

(PSW III, 436) i avui no sense descendència: gc. i bearn. *benalhà* «fendiller», i *fendaille* «gerçure aux mains» en una part del Roergue (St. Chely, distr. d'Espalion): oc. *fendalba* com a trivialització de la terminació de *FINDICULA és molt menys sorprenent que en català, on el que més xoca és la conservació de la -ND: ¿hem de pensar en un occitanisme local que OPou recordés de la seva Girona nadiua, i mort allí des del S. XVI sense deixar més rastre? Idea que acollim amb escepticisme majorment per la raresa de *fendalba* en occità, i perquè reduint-se ND a *n* també en gascó (on consta bé el mot amb -*n*-) i fins en molts parlars llgd. dels més pròxims al nostre domini, sembla que hauria hagut d'entrar en terres gironines ja sense la -*d*-; ¿mosarabisme valencià després extingit, i no pres de l'oc. 15 sinó amb història paral·lela? Idea atrevida, però a tenir en estudi.

Fenents o *uxcladors* «esquerdes naturals que absorbeixen les aigües sobrerres de l'estany de Banyoles» (Reig i Vilardell, *Monografies dels pobles de Cat.* II, 20 60); *AlcM* com a «empordanès», sense fonts. **Fenta* «fenella, fenta», probablement mot fantasma (acceptat a tort per *AlcM*, segurament malentès d'un estranger que no sap català, tot i que maneja docs. cat. del S. xv, però sense cita precisa, derivat morfològicament impossible).

Per a *fenèvol*, que no és deriv. veritable de *fendre*, veg. *fonèvol* (FONA). *Refenedura*.

Del part. *fissus* i derivats d'aquest, per via culta: *fissió*, del ll. *fissio*, -*onis*, 'acció de migpartir'; a penes 30 mai usat, si no és des que van reeixir els assaigs de fissió atòmica, sobretot des dels fets espectaculars de Xicago i llur aplicació bèl·lica, 1945; també des de llavors ha entrat en circulació *fissil* (metalls físsils, materials minerals físsils); *fissilitat*. Per a un possible du- 35 plicat mossarab de *fissió*, V. supra, *FASSI*.

CPT.: *Fissidàctil*; *fissidentàcies*; *fissifoliat*; *fissilabre*; *fissipar* (del ll. *parere* 'parir'); *fissipede*; *fissirostre*.

ALTRES CPT.: Per a *bifid*, *trifid*, *afid*, veg. *BIFI*. 40 *Llavifès*. *Contrafissura*.

¹ El context mostra amb evidència que *los fesos* és un lapsus d'un o uns mss. i per tant no existeix l'acc. § 1 de l'article *fesa* d'*AlcM*. — ² Exigit pel metre i la consecució dels temps, per més que la versió 45 recollida per MilàF (*Romillo*, 327.7) porti *caygué*. —

³ Però ja no a la Vall de Cardós (Tavascan, p. ex., cf. *BDC* XXIII, 290), sí a Areu i a Tor. Això mateix es diu a la Vall d'Aran *ua hiesa* o *ua lesa* (i potser alguna altra variant local), segons els pobles. I ací 50 el mot ja planteja (fora de la primera variant) un problema etimològic, que fa pensar en un encreuament, pel que fa a l'occità, amb un altre mot; no tant a causa del b-al. ant. *fesa* f. 'tavella, pellofa' («hülse, schote», Holthausen, *Etym. Wb.*), que sembla ser germànic genuí (i parent de l'al. *faser* 'fibra'), i potser no hi ha tingut gran relació, com a causa de l'oc. ant. *fieusa* (*fieuza*)/*fioza*/*fianza* «pièce de lard, la partie qui est entre l'épaule et la hanche du porc» o sigui exactament el mateix que el pall. *fesa* 60

i l'aran. *hiesa/lesa*, mot d'etimologia verament obscura i en tot cas molt discutible. Tanmateix com que l'origen del mot pallarès és transparent, ens abstenim de tractar ací d'aquest problema occità. — ⁴ La *Fesa* de Martí, em diuen a Benifaió d'Espioca, «governen el Canyar, el Motarró, la Sisena i Mussa»; a Alginet definíexen *fèsa* «el lloc on <='des del qual'> donen l'aigua per a governar». En certa manera podem dir que és l'acc. oficial: Sarthou C. (*CGRV* II, 123) descriu els límits del Realenc d'Alzira anomenat *La Garrofera*: «por Este con los términos de Guadassaur y Benimodo, que concurren en la *fesa* de la buerta, y sirviendo de meridional la acequia Real del Júcar». — ⁵ Apareix en Guevara (princ. S. XVI) i avui Canàries, moltes parts de les Antilles, de Mèxic i Am. Central, i a tot Amèrica del Sud (vivíssim a tot l'Argentina), amb alguna variant en judeoespanyol. Però ja no són clares les formes *fenderilla* de Gistain i Bielsa, i *hendrija* des de Bielsa (Casac.; una 'endrija de la ventana, 1965) a Echo i Baix Aragó; car si bé el cast. mod. comú *rendija* [1732] podria sortir de *rehendija* [1721, etc.] i aquest de *hendija*+*re*- (cf. andal. or. *relandrija*), també s'aguanta bé el supòsit que tant *hendija* com *fenderilla* (> *hendrija*?) siguin derivats diminutius del leon. *béndida* o *fenda* que sembla participi antic de *hender*; per tant formació independent de la catalana (veg. més detalls en DCEC HENDER II, 901b, notes 2 i 3, i DECH) — solució a la qual jo m'inclinava en aquesta obra. — ⁶ En el meu *VocAr.* de 1928-31, p. 59, feia una audaç combinació per explicar a base de *FINDICULA un ètimon *FINDERCULA < *FINDRICULA, que expliqués el gascó *henerclo*, bearn. *henercle* (suposant que l'aran. *hinèscla*, *henèscla* 'escletxa en la fusta', 'clivella en el glaç' fos evolució fonètica de *henercla*), per un fet fonètic de llatí preliterari precedit d'una repercussió de líquides; llavors això portaria una extraordinària confirmació de gran antiguitat per a *FINDICULA; però aviat em vaig penedir d'una construcció com aquesta, forçada i ben poc fundada filològicament, i en aquest cas reconec que Wartburg em donà una lliçó merescuda en rebutjar breument la idea en la nota 11 del seu article FINDERE (on es poden veure algunes dades més sobre la qüestió, vol. III, 551a56b17). Resta en peu el problema del grup oc. *fendasclo* (llgd.)/*henèrclo* (gc.), problema ardu i obscur, que no ens toca resoldre en aquest llibre, i que Wartburg no aclareix gaire (veg. allí 550b42ss.), si bé alguna de les seves insinuacions poden ser bones, almenys com a base de discussió: encreuament amb *asclo* (ASCLA); potser també amb FISTULA o amb un FISSULA de FISSUS, i no m'estranjaria que el complex del gall. *pechar*/port. *fechar* que estudio ara en el DECH, hi aportí alguna llum decisiva.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS
fesa, *fes*, *fasell*, *fenedura*, *fissura*, *fresura*, *fenella*, *fine-
lla*, *fiella*, *fenell*, *fendalla*, *fenents*, *fenta*, *fenèvol*, *refe-*